

ประโยค ป.ธ.๕

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

๑. ส่วนความประพตติเอื้อเพื่อ พึงทราบด้วยอำนาจนัยตรงข้ามกับความประพตติไม่เอื้อเพื่อ นั้นเกิด ฯ อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุมีความเคารพ มีความยำเกรง สมบูรณ์ด้วยหิริโอตตปปะ นุ่มนวลเรียบร้อย มีกิริยาอาการก้าวไป ถอยกลับ มองดู เหลียวดู ถู๋เข้า เหยียดออก นำเลื่อมใส จักขุทอดลง มีอริยาบทเรียบร้อย คุ่มครองทวารในอินทรีทั้งหลาย รู้ประมาณในการฉันการใช้ เพียรประกอบธรรมเป็นเครื่องตื่นตัว กอปรด้วยสติสัมปชัญญะ มักน้อย สันโดษ ไม่คลุกคลี ประราภความเพียร กระทำความเคารพในอภิสมจาริกวัตรทั้งหลาย มากด้วยความเคารพยำเกรงอยู่ ความประพตติแบบนี้เรียกว่า ความประพตติเอื้อเพื่อ ฯ ส่วนโคจรมี ๓ อย่าง คือ อุปนิสยโคจร ๑ อารักขโคจร ๑ อุปนิพันธโคจร ๑ ฯ บรรดาโคจร ๓ อย่างนั้น กัลยาณมิตรผู้ประกอบด้วยคุณคือกถาวัตถุ ๑๐ ประการ ซึ่งบุคคลได้อาศัยแล้ว ย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ทำสิ่งที่ฟังแล้ว ให้แจ่มแจ้ง ชำความสงสัยเสียได้ ทำความเห็นให้ตรง ทำจิตให้ผ่องใส หรือบุคคลศึกษาตามกัลยาณมิตรใดอยู่ ย่อมเจริญด้วยศรัทธา คีล สุตะ จาคะ ปัญญา กัลยาณมิตรนี้ เรียกว่า อุปนิสยโคจร ฯ ภิกษุในพระศาสนา นี้ เข้าสู่ละแวกบ้าน ไปตามถนน ทอดสายตาลง มองดูชั่วแอก ส้ารวมเดินไป ไม่มองดูพลช้าง พลม้า พลรถ พลเดินเท้า หญิง ชาย ไม่แหงนดู ไม่ก้มดู ไม่เหลียวลอกแลกเดินไป นี้เรียกว่า อารักขโคจร ฯ สติปัฏฐาน ๔ ซึ่งเป็นที่น่าจิตเข้าไปผูกไว้ สมจริงดังพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย ก็ อะไรเล่า เป็นโคจรของภิกษุ ธรรมที่เป็นวิสัยของบิดาของตน ธรรมนี้ คือ สติปัฏฐาน ๔ นี้ เรียกว่า อุปนิพันธโคจร ฯ

๒. ข้อว่า อนิมิตตโต ได้แก่ โดยไม่มีการกำหนดหมาย อธิบายว่า โดย

ไม่มีการกำหนด แบ่งตอนไว้ ๖

ความจริง สภาวธรรม ๕ ประการเหล่านี้ คือ
ชีวิต ๑ พยาธิ ๑ กาล ๑ สถานที่ทอดร่างกาย ๑
คติ ๑ ของสัตว์ทั้งหลายในชีวลโลก ไม่มีเครื่องหมาย
ใคร ๆ ก็ไม่รู้ ๖

บรรดาสภาวธรรม ๕ ประการนั้น อันชีวิต ชื่อว่า ไม่มีเครื่องหมาย เพราะ
ไม่มีการกำหนดว่า จะพึงเป็นอยู่เพียงนี้เท่านั้น ไม่เป็นอยู่เกินไปจากนี้ ๖ ด้วยว่า สัตว์
ทั้งหลาย ย่อมตายเสียแต่ในกาลที่ยังเป็นภลรูปก็มี ในกาลที่ยังเป็นอัมพุทะก็มี เป็น
เปลีก็มี เป็นขณะก็มี อยู่ในครรภ์ได้ ๑ เดือน ๒ เดือน ๓ เดือน ๔ เดือน ๕ เดือน
๑๒ เดือนก็มี ในสมัยที่ออกจากครรภ์ก็มี ต่อจากนั้น ก็ตายแน่นอนภายใน ๑๐๐ ปี
ก็มี เกิน ๑๐๐ ปี ก็มี ๖ พยาธิเล่า ชื่อว่าไม่มีเครื่องหมาย เพราะไม่มีการกำหนดว่า
สัตว์ทั้งหลายจะตายด้วยพยาธินี้เท่านั้น ไม่ตายด้วยพยาธิอื่น ๖ ด้วยว่า สัตว์ทั้งหลาย
ตายด้วยโรคตากก็มี ด้วยโรคหุเป็นต้นอย่างใด อย่างหนึ่งก็มี ๖ กาลเล่า ก็ชื่อว่าไม่มี
เครื่องหมาย เพราะไม่มีกำหนดอย่างนี้ว่า จะต้องตายในกาลนี้เท่านั้น ไม่ตายในกาล
อื่น ๖ ด้วยว่า สัตว์ทั้งหลาย ตายในตอนเช้าก็มี ในตอนเที่ยงวันเป็นต้นตอนใด
ตอนหนึ่งก็มี ๖ สถานที่ทอดร่างกายเล่า ก็ชื่อว่าไม่มีเครื่องหมายเพราะไม่มีการกำหนด
อย่างนี้ว่า เมื่อสัตว์ทั้งหลายตาย ร่างกายจะต้องตกอยู่ที่นี้เท่านั้น ไม่ตกอยู่ที่อื่น ๖
ด้วยว่า ร่างกายของบุคคลทั้งหลายผู้เกิดภายในบ้าน ตกอยู่ภายนอกบ้านก็มี ของ
ผู้เกิดภายนอกบ้าน ตกอยู่ภายในบ้านก็มี ๖

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๕

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๐

๑. ปฏิปทวเสน ปณสส อจาโร เวทิตพโพ ๑ อปัจ ภิกขุ สคารโว สปปติสโส
 หิโรตตปตมปณโน สุนิวโต สุปารุโต ปาสาทิเกน อภิกกนฺเตน ปฏิกกนฺเตน อาโลกิเตน
 วิโลกิเตน สมมิณฺชิเตน ปสาริเตน โอกฺขิตตจกฺขุ อิริยาปถสมปณโน อินฺทริเยสุ คฺคตทวารो
 โภเชเน มคฺคตณฺณู ชาคริยมณฺญุโต สติสมปชณฺเณน สมณฺนาคโต อปฺปิโจ สนฺตฺตฺโต
 อสฺสฺสฺสฺสฺส อารทฺธวิริโย อภิสมาจาริเกสุ สกฺกจฺจการี ครุจิตฺติการพฺพโล วิหริติ อญฺ รุจฺจติ
 อจาโร ๑ โคโร ปณฺ ติวิโร อุปนิสฺสยโคโร อารกฺขโคโร อุปนิพนฺธโคโรติ ๑ ตตฺถ
 ทสฺสกาตฺตตฺถสมณฺนาคโต กถฺยาณมิตฺโต ยํ นิสฺสาย อสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส ปรีโยทเปติ กจฺจ
 วิตรติ ทฺธิจฺจ อุจฺจ กโรติ จิตฺตํ ปสาเทติ ยสฺส วา อนุสิทฺธมาโน สทฺธาย วาฑฺฒติ สีเสน
 สฺสฺสฺสฺส จาเคน ปณฺณาย วาฑฺฒติ อญฺ รุจฺจติ อุปนิสฺสยโคโร ๑ อธิ ภิกขุ อนุตรมรํ ปวิฏฺโธ
 วิธิ ปฏิปณฺโน โอกฺขิตตจกฺขุ ยฺยคมตฺตทสฺสาวิ สํวโต คจฺจติ น หตฺถิ โอลเณโต น อสฺส
 น รณํ น ปตฺติ น อิตฺถิ น ปุริสํ โอลเณโต น อุทฺธํ โอลเณโต น อโร โอลเณโต
 น ทิสาวิทฺธิสมฺปิ เปกฺขมาโน คจฺจติ อญฺ รุจฺจติ อารกฺขโคโร ๑ จตฺตาริ สติปฏฺฐานา ยตฺถ
 จิตฺตํ อุปนิพนฺธติ วุตฺตณฺเหตํ ภควตา โก จ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน โคโร สโก เปตฺติโก วิสโย
 ยทฺธิ จตฺตาริ สติปฏฺฐานาติ อญฺ รุจฺจติ อุปนิพนฺธโคโร ๑

(วิสุทธิมรรค ภาค ๑ สีนิกุเทศ หน้า ๒๓๓ - ๒๔)

๒. อนิมิตฺตโตติ อวฺวฏฺฐานโต ปริจฺเจทาภาวโตติ อคฺโค ๑ สคฺคตณฺณู

ชีวิตํ พฺยาธิ กาโล จ

เทหนิกฺเขปนํ คติ

ปณฺเฑเต ชีวิตโลกสฺมี

อนิมิตฺตา น นายเร ๑

ตตฺถ ชีวิตํ นาม เอตฺตกเมว ชีวิตพฺพํ น อิตฺโต ปณฺนติ ววฺวฏฺฐานาภาวโต อนิมิตฺตํ ๑

กลลกาเลปี หิ สตุตา มรณติ อมพทุเปสิณนมาสิกเทวมาสติมาสจตุมาสปลงจมาสทสมาส-
กาเลปี กุจฉโต นิยุชนตสมเยปี ตโต ปรั วสุสสตุส อนุโตปี พหิปี มรณติเยว ฯ พุยาธิปี
อิมินาว พุยาธินา สตุตา มรณติ น อญเณนาติ ววฏฐานากาวโต อนิมิตโต ฯ จกขุโรเคนปี
หิ สตุตา มรณติ โสตรโรคาทั้น อญตเรน-api ฯ กาโลปี อิมสมิเยว กาเล มริตพุท น
อญลสมินติ เอว ววฏฐานากาวโต อนิมิตโต ฯ ปุพฺพณฺเฬปี หิ สตุตา มรณติ
มชฺฌนฺติกาทั้น อญตฺรสมิมปี ฯ เทหฺนิกฺเขปนฺมปี อีเรว มียฺยมานานํ เทเหน ปตฺติพุท น
อญตฺราติ เอว ววฏฐานากาวโต อนิมิตฺตํ ฯ อนุโตคาเม ชาตฺตานญฺหิ พหฺคิคาเมปี อตฺตภาโว
ปตฺติ พหฺคิคาเมปี ชาตฺตานํ อนุโตคาเม ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๒ อนุสฺสติกมฺมฏฐานนิกายส หน้า ๑๐ - ๑๑)

